

Marc Avet °1948

Zijn jeugd jaren

Marc Avet is afkomstig van Onkerzele (bij Geraardsbergen). Hij werd er geboren op 28 augustus 1948, als zoon van Richard Avet en Julia Van den Moortgaete.

“Ik ben afkomstig van Onkerzele, een dorp bij Geraardsbergen”, vertelt Marc. “Ik ben opgegroeid op het Hof van Avet, de boerderij van mijn grootvader. Ook na de dood van mijn grootvader, is mijn vader daar blijven boeren. Tot ik zeventien jaar oud was. In 1965 zijn de bezittingen van mijn grootvader verdeeld onder zijn dertien kinderen. Wij verhuisden naar Atembeke. In de jaren dat mijn vader nog boerde, hielp ik hem natuurlijk. Maar zelfs toen al was ik steeds met landbouwmachines bezig. Toen zat ik al de hele tijd te sleutelen, en dat ben ik mijn hele leven blijven doen. Ik ben op mijn vijftiende afgestudeerd als schrijnwerker, gespecialiseerd in daktimmerwerk. Daarin vond ik niet meteen werk, en toen vlakbij ons een fabriek begon waar ploegen gemaakt werden, Steno Ploegen, kon ik daar als metaalbewerker aan de slag. Ik was het tweede personeelslid dat daar werd aangenomen. En van mijn baas daar heb ik alles geleerd: draaien, frezen, lassen...”

Meer dan tien jaar bleef Marc er werken, tot zijn eerste huwelijk op de klippen liep.

“Ik had al een eigen huis. Ik werkte letterlijk dag en nacht. Mijn vrouw zat veel alleen met de kinderen. Soms was ik zelfs een hele week weg om te gaan werken. En als ik dan thuiskwam, ging ik ook nog wat bijklussen door ergens met de pikdorser te gaan rijden. Op een zekere vrijdagavond kwam ik thuis, en alles was weg. Alles. Toen is de miserie begonnen.”

Technieker op een boot

Eerst probeerde Marc zijn leven nog terug op te pikken. Hij wilde zijn drie kinderen (An, Nancy en Hans) blijven zien. De jongste was toen twee jaar. Maar dat liep op een mislukking uit. Zijn vrouw wilde dat niet. Voor Marc hoefde het toen allemaal niet meer. Hij zag de zin van het leven niet meer. Hij verkocht zijn huis, verbraste zijn geld, en op een bepaald moment leefde hij op straat. Hij had niks meer. “Ik heb letterlijk in kartonnen dozen gewoond”, herinnert hij zich.

Toch leek Marc zich na een jaar op straat (vooral in Geraardsbergen en omgeving) te herpakken. Hij ging als machinist aan de slag op een vrachtschip, een coaster. “We voeren van Antwerpen naar Engeland, soms eens naar Italië, maar nooit verder. We bleven altijd in Europa. Ik deed het geweldig graag, maar het schip is na twee jaar gezonken. Gekapseisd voor de Engelse kust. Het Engels leger heeft toen het leven van de bemanning gered. Ook het mijne. Terwijl het schip al aan het zinken was, ben ik er afgesprongen, van 15 meter hoogte. Ik ben uit een bootje in een helikopter gehesen. De voltallige bemanning werd gered, alle zeven: de kapitein, de eerste stuurman, de eerste matroos, de machinist, een matroos, een ingenieur en de kok. We werden toen door de rederij in een viersterrenhotel ondergebracht, waar we nog vier maanden moesten blijven, tot alles met de verzekering geregeld was.”

Als landloper naar Wortel gestuurd.

Toen Marc in Antwerpen weer voet aan wal zette, had hij geen papieren meer. “Geld nog wel, maar geen papieren. Niks. Geen enkel. Ik ben toen nog tot in Geraardsbergen gesukkeld, en daar hebben ze mij opgepakt. De rechter veroordeelde mij omdat ik geen vaste woonplaats had. Het vonnis luidde: vijf jaar Wortel! Ik antwoordde: “Maar meneer, ik heb niks misdaan. Ik wist niet waar hij het over had, want ik had nog nooit van Wortel gehoord. Ik ben een week onderweg geweest van Geraardsbergen naar Wortel. Eerst naar Oudenaarde, waar ik in een gevangenis belandde waar op mijn deur een bordje hing met als enige tekst "landloper". De gevangenen die daar voorbij wandelden, riepen "Smeerlap, wat komt gij hier doen!" Ik durfde mijn cel niet uit. En in de dagen daarop ging het via Brugge, Gent en Antwerpen tot in Wortel.”

Op 22 augustus 1980, hij was 32 jaar oud, kwam Marc in Wortel-Kolonie aan. Een paar cheffen stonden hem op te wachten. "Ze vroegen aan alle binnenkomers wat ze konden. Op basis daarvan en op basis van het beschikbare werk werd je in een bepaalde ploeg ondergebracht. Ik belandde bij Ploeg 3. We verrichten alle mogelijke taken in het bos: onderhoud, bomen omhakken, sloten ruimen... Pas later werd ik overgeplaatst naar de boerderij. Eerst als melker, bij de koeien in de stal, later als mechaniker. Dat had ook als voordeel dat je ook op de boerderij mocht blijven slapen, omdat je er zo vroeg uit moest. Ik heb uiteindelijk maar een paar maanden in het gesticht zelf geslapen. Daar sliep je in grote zalen met 30 of 35 man. In de boerderij heb ik altijd een eigen kamer gehad. Eerst boven de varkensstallen. Achteraf in een huisje dat er speciaal voor ons was gebouwd."

In de boerderij belandde Marc in een kleine gemeenschap van landlopers, die vrij zelfstandig leefden, los van de eigenlijke gevangenis van de Kolonie. Hij spreekt nu nog met warmte over zijn vrienden van toen. "Er was Jan Patat, de koeboer. En De Warre. Van Wellen, die was varkensboer. En Etienne van den Bergh, die heeft met Van Wellen nog heel lang in de boerderij gewoond - zelfs nog toen de andere landlopers al lang weg waren. En Fonske zat er ook, Fonske Cornelissen, dat was mijn beste vriend in de Kolonie. Wij zijn mekaar altijd blijven zien, ik heb aan zijn sterfbed gestaan, en ik verzorg zijn graf nog altijd." De ouders van Fonske baatten indertijd nog café De Diept uit, langs de baan van Merksplas naar Wortel. Fons koos later voor een leven in de Kolonie. Toen we samen in de Kolonie zaten, zei Fonske op een bepaald moment: "Ik heb een erfdeel getrokken, vrijdag gaan we er ene pakken. Bij de directeur hadden we toestemming gevraagd om te mogen vertrekken, op de griffie werd ons geld uitbetaald. Fonske haalde een papier boven, vouwde daar zijn erfdeel dat hem werd uitbetaald in op: 200.000 frank in briefjes, en stak dat geld in zijn binnenzak. Vrijdagmiddag waren we weg, woensdagmorgen waren we terug. Al het geld was op. Fonske, De Warre en ik... We hadden goed ons best gedaan."

"Als je vertrok uit de Kolonie, werd je helemaal aan je lot overgelaten. Je werd in Hoogstraten afgezet met het geld dat je in de maanden daarvoor met je werk op de Kolonie verdiend had. Vijftienduizend frank. Of twintigduizend, soms zelfs vijftienduizend. Het hing er maar van af hoe lang je gebleven was. Maar je hebt geen thuis waar je naartoe kan. Je kon dus eigenlijk alleen de bus of een taxi naar Antwerpen pakken. En wat werd er dan gedaan in Antwerpen, denk je? De Statiestraat in... En naar "den Breda" of "de Koetsier". "Café Breda", dat was het café van de mannen van Wortel-Kolonie. "De Koetsier" was dan weer voor de mannen van Merksplas. "Den Breda" bestaat nog, maar is niet meer hetzelfde café. "De Koetsier" is weg. Elk café had ook zijn eigen serveuses. Als je vrijdag vrij kwam, dan belde je een paar dagen op voorhand vanuit de Kolonie, en dan kwamen ze je afhalen als je met de bus aankwam in Antwerpen. Dan kon je met de serveuses op zwier. Die pluimden u waar ge bij stond, uiteraard. Dat is normaal. Maar als het geld op was, gaven ze je toch nog wat klein geld, zodat je op zondagavond met bus 42 terug naar Turnhout kon... Om u aan te gaan geven bij de politie. Dan was je op maandag terug in Wortel."

"Ik heb ooit geweten dat ik met een vrouw in "Den Breda" zat, op een zondag in de vooravond. Ze zei tegen mij: Ga aan de overkant eens een pak friet halen. Maar plots besepte ik dat ik nog net genoeg geld had voor de bus naar Turnhout. Dus kocht ik, toen ik eenmaal buiten op straat stond, met mijn laatste geld maar een busticket, en vertrok naar Turnhout. Drie maanden later kom ik terug naar Antwerpen, net uitbetaald op de Kolonie, en ik zie haar van ver in het café zitten. Ho, zeg ik, eerst een pak friet gaan halen! Die trok nogal ogen toen ik binnenkwam."

Een pintje drinken in de Kolonie zelf, dat was moeilijker. "In principe mocht het niet", weet Marc. "In het gesticht kreeg je elke zondag een pintje bier bij het eten. Maar ik woonde dus op de boerderij, daar kon wat meer. Jan Simons was jager, ik voederde zijn fazanten. En dan werd er wel eens een bakske bier aan de kant gezet... En het gebeurde ook wel eens dat wij 's nachts door het bos naar café "In Holland" bij Gust Snoeys fietsten in Hollands Casterlé... Om er eentje te gaan pakken. Omdat wij op de boerderij sliepen, waar geen bewakers waren, kon dat wel eens. Maar natuurlijk alleen maar als we eens iets gekregen hadden van de ene of de andere. Want als je arriveerde in de Kolonie, moest je al je geld afgeven. Dus normaal gesproken hadden wij geen geld om op de lappen te gaan."

's Morgens werd het ontbijt naar de boerderij gebracht vanuit het hoofdgebouw. "Wij waren dan meestal al een paar uur in de weer. 's Middags en 's avonds gingen we naar de Kolonie om te eten. Maar 's avonds kon dat soms laat zijn, dat hing van het seizoen af. Soms was er te veel werk, en dan kwamen wij pas ver na alle anderen eten."

Marc Avet verbleef in totaal zes jaar in Wortel-Kolonie, verspreid over dertien beurten: een paar maanden binnen, een paar maanden buiten. Al bij al kijkt hij er met warmte op terug. "Ik heb het daar niet slecht gehad, echt niet. Ik zeg dat eerlijk. Ik vind het spijtig dat het er niet meer is. Er zaten advocaten, dokters, elektriciens... Alles wat er op de Kolonie gebeurde, werd door de mannen zelf gedaan. De cheffen daar, die deden geen klop. Tenzij af en toe eens een sleutel verdraaien. Alle onderhoud, alle klusjes, dat deden we zelf. Zelfs in de apotheek stond ook een landloper. Op de griffie, waar werd bijgehouden hoeveel we verdiend hadden... Dat gebeurde ook door landlopers... Alles draaide op die mannen."

Marc trouwde met de vrouw van zijn chef.

Dat Marc zo vrijuit over zijn tijd in de Kolonie praat, heeft vooral met Nora Ingels te maken. De eerste kennismaking met haar dateert van begin jaren '80. Nora was toen getrouwd met een bewaker van Wortel-Kolonie (in Wortel en omstreken was hij wereldberoemd als Klein Franske). Half de jaren '90 kwamen ze mekaar weer tegen. Marc had zich uit de landloperij gewerkt, en werkte bij een loonwerker in Wortel. Nora was gescheiden, en woonde met haar kinderen in Lichtaart. De vlam deed wat ze moest doen: ze sloeg in de pan. En zoveel jaar later brandt ze nog altijd. Marc en Nora werden een koppel en gingen samenwonen in Lichtaart. Als de wind uit de juiste richting waait, hoor je in de tuin het gejoel van Bobbejaanland. Zo dichtbij ligt het pretpark. Net iets buiten Lichtaart wonen ze, aan de rand van een bos. De hoge bomen op het stuk grond naast hun huis zetten een deel van de tuin in de schaduw. Marc heeft er een oude traktor staan, waar hij uren en dagen aan kan zitten sleutelen.

Nora Ingels en Marc Avet weten beter dan wie ook wat gelukkig samen zijn betekent.

Marc Avet en Nora Ingels kwamen mekaar half jaren '90 opnieuw tegen in de kantine van VNA Wortel. Nora was ondertussen al zes jaar gescheiden. Elke zondag kwam Marc naar de voetbalmatch kijken. Nora stond in de bediening. "Bwah... Naar de match kijken is veel gezegd...", lacht Marc. "Ik kwam met wat volk pinten pakken. Met Marcel Sterkens, Rik Vochten... Veel voetbal zagen wij niet" Nora: "Aan een grote tafel zaten ze bijeen, en ik bediende hen. Tot er op een bepaald moment iemand zei: "Marc en Nora, wanneer gaan jullie nu eigenlijk eens samen uit eten? En ik ging, als een grote, op zijn schoot zitten: Ja jongen, hoe zit het? Gij zit hier altijd maar van alles te beloven en de grote Jan uit te hangen. Ik voelde dat hij letterlijk zat te trillen op zijn benen, maar hij stond recht, belde naar den Bras, en vroeg of hij 's anderendaags verlof kon krijgen. En zo is het gekomen... Die eerste keer hebben we een gigantische toer door heel de Kempen gemaakt, en uiteindelijk zijn we in de BP Truck Stop in Meer een hamburger gaan eten. Er was niks open, 't was maandag."

"Wortel-Kolonie is een belangrijk stuk van Marcs leven geweest", vertelt Nora. "Dat moet je niet wegsteken. Er zijn er veel die in een put kruipen en er niet meer uitgeraken. Marc is er uitgeraakt. Maar hij heeft het wel zelf moeten doen." Gemakkelijk was dat niet. En uiteindelijk was het Nora die hem – onrechtstreeks – toen al het definitieve zetje gaf. "François, mijn man, werkte als bewaker op de boerderij. Wij woonden toen in een van de ciperswoningen op de Kolonie " vertelt Nora, "Over Marc zei hij altijd dat het zo spijtig was dat zo iemand in de landloperij gesukkeld was. Zeker nadat Marc in zijn eentje een machine ontworpen had om rapen te plukken. Ik kende Marc, want ik had hem wel eens gezien. De eerste keer – dat bleken wij ons vijftien jaar later alle twee nog te herinneren - was toen ik François' boterhammen ging brengen op een zondag, en Marc daar in een omgekeerde kruiwagen wat zat uit te rusten. Marc is toen nog een keer of vier, vijf bij ons komen eten. Dat gebeurde wel eens meer. De mannen kwamen bij ons de gazon afrijden of kleine herstellingen in huis doen. En natuurlijk vroegen wij dan aan die gasten of ze zin hadden om bij aan te schuiven als er gegeten werd. En er stond een fles jenever klaar. Onze kinderen kregen ook veel chocolade. Stonden ze ineens met een stuk chocolade aan de deur, waren ze Fonske tegengekomen... Op een bepaald moment, in 1983, stond er een advertentie in de Kempenklok dat ze bij Den Bras, loonwerken Braspenning in Wortel, iemand zochten. Dat leek François wel iets voor Marc. Zou ik dat nu wel doen, hem voor die job voorstellen?, vroeg François zich wel af. En waarom niet?, vroeg ik. Hij was bang dat hij naar zijn voeten zou krijgen op de Kolonie."

"De cheffen waren ook kwaad toen ik vertrok," gaat Marc verder. "Want ze rekenden op mij. Ik had daar taken, en ze vonden dat ik die moest blijven vervullen. Ik moet zeggen: in het begin was het verschrikkelijk moeilijk. Het moeilijkste was eigenlijk dat veel cheffen van de Kolonie na hun uren bij Den Bras kwamen werken. En ik moest die mannen dan commanderen. Jef Braspenning zei dat en dat moet gebeuren', en ik trok daar dan mijn plan mee. Ik heb er dikwijls aan gedacht om terug naar de Kolonie te gaan. Maar vader Louis Braspenning heeft me altijd tegengehouden. Hij kwam 's avonds nogal eens een praatje met me slaan. Het is aan hem te danken dat ik niet terug naar de Kolonie ben getrokken."

"Ook omdat Marc er financieel niet op vooruitging, twijfelde hij wel eens", voegt Nora toe. "Hij werd onderbetaald. Hij was maar een paar uur ingeschreven." Marc vervolgt: "Dat wist ik toen nog niet. Er stond altijd wat geld op mijn rekening, ik had mijn eigen caravan... Ik was content. Tot ik, in de tijd dat ik al met Nora samen was, ziek werd, en op ziekenkas moest. Nora ontdekte toen dat ik maar 900 frank per maand verdiende. Ik was altijd bezig, dag en nacht. Dat was wel hard natuurlijk... om te ontdekken dat ze u altijd zo onderbetaald hebben. Maar het ligt ondertussen achter ons, en ik kom er nog altijd met plezier."

Toch kwam er dus na veertien jaar een breuk met zijn werkgever. Marc ging in 1997 terug naar de Rijksweldadigheid, maar deze keer naar Merksplas-Kolonie, als werknemer. "Als mechaniker bij de verwerking van het oud papier. De baas van dat bedrijfje, dat binnen de muren van de gevangenis actief was, heeft uiteindelijk alles voor mij in orde gemaakt, al mijn papierwerk. En ik werd goed betaald. Al is het wel een hele klucht geweest om een attest van goed gedrag en zeden te krijgen. Want het was een probleem dat ik met gevangenen werkte, terwijl op mijn attest stond dat ik ook zelf

in de Kolonie gezeten had. Ik heb dan eerherstel aangevraagd, en dat heeft lang geduurd. Drie jaar, denk ik, even lang als ik er gewerkt heb. En pas een maand voor ik er vertrok, was het in orde. Ondertussen was ik vijf of zes keer naar Antwerpen moeten gaan, naar het gerecht.”

Nora: “Toen Marc door gezondheidsproblemen niet meer kon gaan werken in Merksplas-Kolonie, heeft hij zwaar in de put gezeten. Stel het u voor: zo'n jonge man die niet meer kan gaan werken. Rug kapot, darmen naar de knoppen... Begin er maar aan. Hij liet zich gaan. Tot ik gezegd heb: En nu kunt ge kiezen: ofwel gaat gij u wassen en scheren, rijden we naar Wortel en gaan we een pint pakken, ofwel pakt ge uw valies en vertrekt ge. En gelukkig voor mij heeft hij zich geschoren en gewassen... (lacht) Dat was een geweldig moeilijk moment, maar we zijn er geraakt.”

Marc en Nora komen nog vaak in Wortel, om er tussen pot en pint bij te praten met vrienden. Allebei hebben ze een band behouden met het dorp waar ze mekaar leerden kennen. Al is de verhouding altijd dubbelzinnig. “Er zijn nog altijd mensen die mij scheef bekijken”, zegt Marc. “Cheffen waar ik mee heb samengewerkt, kijken gewoon de andere kant op. Dat vind ik stom, heel laag. Ook voor de rest ben ik in Wortel heel lang scheef bekeken. In het begin dat ik bij den Bras werkte en ik kwam bij boeren op het erf, dan bleef mevrouw binnen. Dieje van den Bras die van de Kolonie komt... In die tijd -ik had geen auto, alleen een oude fiets- reed ik ook eens naar het café dat toen stond waar nu de kruidenierszaak 't Worteltje is. 's Avonds na het werk, gewoon om iets te gaan drinken. Ik zette me aan de toog, en bestelde een pintje. En die vrouw achter de toog tegen mij: "Zijt gij die gast die van de Kolonie komt en nu bij den Bras werkt?" "Ja, madame." antwoordde hij eerlijk. "Dan heb ik liever dat ge hier niet komt." repliceerde de cafébazin. Toen ben ik overgestoken, naar "De Nieuwen Buiten", dat toen net werd uitgebaat door Willy Gorrens en Marleen. Daar ben ik binnen gestapt, ik heb mij aan de toog gezet, ik ben beginnen praten... Ik werd er warm onthaald, en ik kom er ook nog altijd.”

Als het verhaal van Marc Avet één ding duidelijk maakt, is het wel dat het veel ruggengraat vergde om uit het systeem van de landloperij te geraken. “Ze noemden dat dan wel de Weldadigheidskolonie, maar op het vlak van weldadigheid hebben ze nooit veel voor de mannen gedaan”, vindt Marc. “Er hing wel alle weken een bord uit met jobaanbiedingen. Maar als wij ons daarvoor kandidaat stelden bij de directie, mochten wij daar nooit naartoe. Iemand die zijn stiel kende, die moest blijven. Dan zeiden ze: er is al iemand gevonden. Gewoon om u daar te houden. Dat is de reden dat ze zo kwaad waren toen ik ben weggegaan.”

“Ik begrijp dat wel: hun winkel moest ook draaien”, zegt Nora. “Maar dat was natuurlijk niet de bedoeling van het spel. De bedoeling was om op te vangen, en om dan – als het moment daar was – terug te kunnen keren naar de maatschappij. Er zaten heel goede kanten aan het systeem. Het was een degelijke vorm van opvang die voor veel mannen veel goed gedaan heeft. Maar de terugkeer naar de maatschappij kreeg te weinig aandacht” “Er kwamen wel eens sociaal assistenten, hoor”, herinnert Marc zich. “Of zeg maar: sociaal assistentjes. Meisjes van een jaar of 17-18. Kort rokje, nogal bloot van boven, en daar moest ge dan gaan bijzitten. Daar moest ge dan uw verhaal tegen doen. En die gaat u dan uitvragen over uw huwelijk, over uw vrouw, over uw leven voor de Kolonie... Maar ze kennen er zelf niks van en hebben nog niks meegemaakt. Bij mij was het rap opgelost. Ik zei: niks van!”

“Ik heb in de tijd voor ik op zee ging, in een kartonnen doos gewoond”, gaat Marc verder. “Dus ik wist heel goed wat het alternatief voor Wortel was. En de meesten wisten dat. Er waren mannen die daar soms vijf of zes jaar zaten zonder buiten te gaan. Dat had dan dikwijls niks met geld te maken, want sommige van die mannen hadden meer geld op hun rekening staan dan u...”

Marc doet momenteel het huishouden, Nora werkt in een fabriek en tijdens het weekend in de horeca, momenteel in "The Missing Link" in Westmalle. Als ze thuiskomt van het werk, staat de soep klaar. De relatie met Nora's kinderen is opperbest, maar het contact met de drie kinderen van Marc is nog altijd niet hersteld. “Ik heb altijd gezegd: als je contact wil met je kinderen, Marc, moet je dat zeker doen! Marc heeft mijn kinderen ook aanvaard, dus wat zou ik problemen hebben met de zijne? Ik zou niets liever willen dan dat er terug contact was. We hebben al wel eens iets geprobeerd, heel voorzichtig...

Maar wat is die kinderen ooit allemaal verteld? En er zit ondertussen een gat van dertig jaar tussen.” En het gaat ondertussen niet alleen over kinderen, maar ook over kleinkinderen, beseft Marc. “Als het kleinkind van Nora hier is, dan denk je daar wel eens aan, natuurlijk.”

“Het leven loopt niet altijd rechtdoor”, zegt Nora ergens in het gesprek. En hun beider levens zijn daar een tastbaar bewijs van. “Ik heb François, mijn eerste man, altijd graag gezien. Dat weet Marc ook. Maar op een bepaald moment moest ik kiezen tussen hem en mijn kinderen. En ik heb voor mijn kinderen gekozen. Dat was erg moeilijk, maar ik heb gedaan wat ik dacht dat ik moest doen. Dat is de reden dat ik in Lichtaart ben beland. Anders was ik nooit uit Wortel weggegaan. Ik zat bij de boerinnenbond, bij de vrouwengilde, het oudercomité, en ik was oversteekmoeder... Dat was mijn leven. Het was een hele dobber dat allemaal achter te moeten laten. Maar ik kon niet anders. Mijn zaak, de frituur van discotheek "Highstreet", heb ik van de hand gedaan om dit huis te kunnen kopen. En ik heb het zes jaar alleen gedaan met mijn twee jongens, voor ik Marc terug ben tegengekomen en met hem iets begonnen ben. Ik durf zeggen: we zijn gelukkig nu. En meer dan iemand anders beseffen wij misschien wat dat waard is.”

Alleen de kinderen van Marc, dat blijft knagen. “Soms zie ik dat hij het moeilijk heeft. Dan gaat hij op een stoel zitten en zit wat rond te kijken, zonder dat hij iets zegt, of loopt wat te lanterfant. Dan laat ik dat een halve dag doen. En dan zeg ik: Komaan, Marc, we gaan er ene pakken. Dan is het over. En weet je waar we dan naartoe rijden? Naar Wortel!”, zegt Nora.

Nora en Marc weten wat ze samen hebben opgebouwd. Ze weten ook waar ze vandaan komen. “Je moet je verleden niet wegcijferen of proberen te vergeten. Dat zou ook niet lukken, trouwens. Je moet er mee leven.

Toen wij al getrouwd waren en Marcs vrienden uit zijn tijd in de Kolonie nog in de boerderij woonden, trokken wij daar vaak naartoe. Marc maakte een grote pot stoofvlees, deed dat in kleine potjes, en dan reden we naar Wortel-Kolonie. Naar ons buitenverblijf zeiden wij dan. Dan gaf hij die mannen stoofvlees en sigaren. Voor Marc was het heel belangrijk dat hij dat voor hen kon doen. Wij hebben Fonske en de Warre later ook naar hun einde gebracht. En het graf van Fonske in Wortel verzorgt Marc nog altijd...”

“Weet ge wat?”, zegt Marc zachtjes. “Die mannen, eigenlijk is dat familie van mij. Zo voelt dat.”

KG

Bronnen:

> Cavaga-kaarten van de RWK Wortel-Kolonie.

> TH & FH, "Marc Avet en Nora Ingels: het leven na de Kolonie...", artikel in De Hoogstraatse Maand, okt. 2011.